

Quick scan Flora- en faunawet

Perceel aan de Grietmanswijk te Bovensmilde

Definitief

Opdrachtgever:

Cees de Gier V.O.F.

Witterweg 44a

9421VB Smilde

Opdrachtnemer:

Eelerwoude Noord

Venekoterweg 54

8431 HH Oosterwolde

Tel.: 0516-523062 Fax: 0516 – 523316

e-mail: noord@eelerwoude.nl

<http://www.eelerwoude.nl>

Project nr. 2469

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
Diliana Welink	Gerben van der Burg	maart 2007

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doel	1
1.2	Leeswijzer	1
1.3	Afbakening	1
2.	SITUATIE EN PLANVORMING	2
2.1	Gebiedsbeschrijving	2
2.2	Beleidskader	3
2.3	Ruimtelijke ingrepen	4
3.	METHODEN	5
3.1	Onderzoeksmethode	5
4.	INVENTARISATIE RESULTATEN	6
4.1	Inleiding	6
4.2	Flora	6
4.3	Vogels	6
4.4	Zoogdieren	6
4.5	Amfibieën, vissen en reptielen	6
4.6	Insecten	6
4.7	Overige soorten	6
5.	CONCLUSIES EN ADVIES	7

LITERATUUR

BIJLAGEN

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

De heer De Gier, eigenaar van een loonbedrijf te Smilde, is voornemens om aan de Grietmanswijk te Bovensmilde een nieuw loonbedrijf te vestigen.

De heer De Gier heeft Eelerwoude gevraagd voor het uitvoeren van een ecologische toets met het oog op het vigerend natuurbeleid als de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998.

Omdat de ontwikkeling van een dergelijk bedrijf een ruimtelijke ingreep betreft, dient, alvorens gestart wordt met de werkzaamheden, de activiteit getoetst te worden aan deze natuurwetgeving.

Met deze quick scan wordt beoogd een inschatting te maken van de kans dat door de ingreep, soorten of habitats die in het kader van de Flora- en faunawet en/of de Natuurbeschermingswet beschermd zijn, geschaad worden. Aan de hand van deze inschatting worden aanbevelingen gedaan over de noodzaak tot het uitvoeren van een vervolgonderzoek.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de huidige situatie en de gewenste ontwikkeling beschreven. Tevens wordt hier de Flora- en faunawet kort samengevat. In hoofdstuk 3 wordt de onderzoeksmethodiek voor deze quick scan beschreven. Hoofdstuk 4 behandelt de resultaten, op basis waarvan in hoofdstuk 5 een advies wordt gegeven.

1.3 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten uit deze rapportage.

Tevens aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

2. SITUATIE EN PLANVORMING

2.1 Gebiedsbeschrijving

Locatie plangebied

De planlocatie is gelegen aan de Grietmanswijk, ten westen van Bovensmilde. De Grietmanswijk is een doodlopende weg welke loopt tot aan het natuurgebied Fochteloërveen. Het gebied karakteriseert zich door de grootschalige akkerbouwpercelen met rechte verkavelingspatronen. De planlocatie bestaat uit een gedeelte van een akkerbouwperceel ter grootte van ca. 1,5 hectare.

De ligging van het plangebied is in figuur 1 weergegeven.

Figuur 1. Ligging plangebied

Gebiedsbeschrijving

Het perceel bestond ten tijde van het veldbezoek uit akkerbouwgrond. Er was nog geen gewas ingezaaid. De oostkant van het perceel wordt begrensd door een gedeeltelijk verhard pad met daarnaast een diepe afwateringsloot met een stuw. Ter hoogte van de toegang lag een grote bult grond.

De zuidkant wordt eveneens begrensd door een diepe afwateringsloot gevolgd door de berm van de Grietmanswijk. In de berm staan een aantal volwassen eikenbomen.

Ook de westkant wordt begrensd door een afwateringsloot met steile oevers. Dit is slechts een kleine ondiepe sloot waarvan het onwaarschijnlijk is dat deze in de zomer watervoerend is. De grens aan de noordkant is

niet als zodanig te herkennen in het veld. Deze grens is afhankelijk van de grootte van de definitieve inrichting. De exacte inrichting is tot noch toe onbekend.

In de omgeving van de planlocatie bevinden zich enkele akkerbouwbedrijven. Aan de andere kant van de Grietmanswijk bevindt zich een perceel met fijnsparren, waarschijnlijk een tijdelijk bos. Even achter het bos ligt een grote plas waar zandwinning plaatsvindt.

De volgende foto's geven een impressie van het gebied.

Figuur 2. Planlocatie, in gebruik als akker.

Figuur 3. Ten oosten van de planlocatie bevindt zich een pad en een diepe afwateringsloot.

Figuur 4. Westelijke begrenzing, kleine afwateringsloot.

Figuur 5. (Tijdelijk) fijnsparrenbos aan de andere kant van de Grietmanswijk.

2.2 Beleidskader

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten- en diersoorten en gaat hierbij uit van het 'nee, tenzij'-beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelde soorten beschermd zijn.

In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet heeft in die zin dan ook de nodige consequenties bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor een nadere toelichting op

de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage I.

Natuurbeschermingswet

Ten noordwesten van de planlocatie (ca. 1,5 kilometer), bevindt zich het Natura 2000-gebied Fochteloërveen. Voor een nadere toelichting op de Natuurbeschermingswet wordt verwezen naar bijlage I. Een kaart van het Natura 2000-gebied en het gebiedendocument is als bijlage II toegevoegd.

Het Fochteloërveen is één van de grootste nog resterende hoogveenlichamen in ons land. Het gebied wordt gekenmerkt door zijn uitgestrektheid en boomloosheid, waardoor hier grote populaties van kenmerkende diersoorten voorkomen. Daarnaast is het een zeer belangrijk broedgebied voor een groot aantal vogels, waaronder de kraanvogel. Ook heeft het gebied in de winterperiode een belangrijke functie als slaapplek voor ganzen en zwanen.

Het gebied is aangewezen vanwege het voorkomen van de volgende habitattypen en vogelrichtlijnsoorten:

Habitattypen

- 3160, Dystrofe natuurlijke poelen en meren;
- 4010, Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica Tetralix*;
- 4030, Droge Europese heide;
- 7120, Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is.

Vogelrichtlijnsoorten

- Geoorde fuut
- Kleine zwaan
- Wilde zwaan
- Toendrarietgans
- Kolgans
- Wintertaling
- Slobeend
- Porseleinhoen
- Paapje

De planlocatie is ruim verwijderd van het Natura 2000-gebied (circa 2 kilometer). Er wordt vanuit gegaan dat er geen of alleen afgesloten mestilo's in het plangebied zullen komen. Daardoor is geen sprake van ammoniak uitstoot en is de verwachting dat de geplande ingrepen geen negatief effect zullen hebben op de

genoemde natuurwaarden. Een nadere toets aan de Natuurbeschermingswet 1998 is daarom niet nodig, tenzij sprake zal zijn van ammoniak uitstoot.

2.3 Ruimtelijke ingrepen

Omdat de plannen nog in een prematuur stadium zijn, is de exacte inrichting van het plangebied nog niet bekend. De inrichting van de planlocatie zal voornamelijk bestaan uit een bedrijfswoning met enkele loodsen welke zullen dienen als wagenberging en opslag. Een groot deel van de planlocatie zal bestaan uit erfverharding. Er wordt getracht de bebouwing door middel van passende beplanting in het landschap in te passen.

3. METHODEN

3.1 Onderzoeksmethode

Een quick scan is geen inventarisatie. Met een quick scan wordt beoordeeld in hoeverre een inventarisatie van bepaalde soortgroepen gewenst is.

De quick scan bestaat uit een veldbezoek en een bronnenonderzoek.

Het veldbezoek is uitgevoerd door een ecologisch deskundige van Eelerwoude op 27 februari 2007. Tijdens dit veldbezoek is aandacht besteed aan drie aspecten:

1. De waarneming van dieren. Dit aspect is van beperkt belang vanwege het eenmalige karakter van het veldbezoek. Bovendien worden veel dieren die mogelijk wel in het gebied voorkomen in het winterseizoen niet waargenomen.

2. De waarneming van sporen van dieren. Veelal is de aanwezigheid van dieren beter vast te stellen aan de hand van sporen. Hierbij valt te denken aan pootafdrukken (prenten), graafsporen, hollen, uitwerpselen en prooi-resten. Het type waarneming zegt vaak veel over het gedrag van dieren in het plangebied en daarmee over het belang van het plangebied voor de soort. Dit is onder meer: foerageren, migratie, voortplanting en schuilen / dekking zoeken.

3. Beoordeling van het gebied als potentieel leefgebied voor dieren en als groeiplaats voor planten. Door de gebiedskenmerken, zoals huidig gebruik, vegetatiesamenstelling en -structuur en ligging ten opzichte van natuurgebieden, te vergelijken met de eisen die planten en dieren stellen aan hun groeiplaats en leefgebied, kan hiervan een goed indruk worden verkregen. Vooral de minder algemene tot zeldzame, en daarmee vaak strikt beschermde soorten stellen meestal hoge eisen aan hun leefgebied. De kenmerken van het gebied geven een goede indicatie of deze soorten hier te verwachten zijn

en daarmee of een volledig, inventariserend onderzoek nodig is.

Bij het bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van verspreidingsatlassen van diverse soortgroepen (zie literatuurlijst) en enkele websites. De gegevens uit de bronnen zijn aanvullend op de gebiedsbeoordeling. Zo kan de aanwezigheid van een beschermde soort die blijkt uit een bepaalde bron, aanleiding zijn om extra aandacht te besteden aan de beoordeling van de habitateisen van deze soort is het plangebied. Omgekeerd kan de vermoede aanwezigheid van een soort op basis van gebiedskenmerken worden geverifieerd aan de hand van de reeds bekende verspreidingsgegevens.

Overigens zal de afwezigheid van een bepaalde soort in de literatuur nooit aanleiding zijn om er zonder meer vanuit te gaan dat deze soort niet voorkomt. De gegevens zijn vaak globaal en bovendien reeds enige jaren oud.

Voor het bronnenonderzoek is geen gebruik gemaakt van ingekochte gegevens van derden zoals bijvoorbeeld het Natuurloket of Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's).

4. INVENTARISATIE RESULTATEN

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit literatuur. Per soortgroep wordt een beschrijving gegeven van de aangetroffen beschermde soorten of de verwachting met betrekking tot deze soorten. In de beschrijving wordt alleen ingegaan op soorten welke zijn beschermd volgens de flora- en faunawet.

4.2 Flora

Volgens de 'Atlas van de Drentse Flora' zijn in de directe omgeving van het plangebied de beschermde soorten wilde gagel en koningsvaren waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde vaatplanten aangetroffen. Deze zijn ook niet te verwachten, aangezien het plangebied in gebruik is als intensief beheerde akker. Er groeien zeer algemeen voorkomende akkerkruiden als vogelmuis en straatgras.

4.3 Vogels

Tijdens het veldbezoek is een merel waargenomen. Door het intensieve gebruik van het plangebied is het niet te verwachten dat er bijzondere soorten zullen broeden. Mogelijk broedt een enkele kievit in het plangebied. De kraanvogels die 's zomers in het Fochteloërveen verblijven, foerageren onder andere in de omgeving van het plangebied. In de bomen langs de Grietmanswijk zijn geen nesten of spechtenholen aangetroffen.

4.4 Zoogdieren

Het stukje bos aan de overkant van de Grietmanswijk biedt diverse soorten beschutting, waarvandaan zij in het plangebied kunnen foerageren. Tijdens het veldbezoek zijn sporen van ree en waarschijnlijk vos waargenomen. Dit

waren geen recente sporen. Daarnaast zijn diverse muizenholen waargenomen, waarschijnlijk van veldmuis. Overige beschermde soorten die mogelijk het plangebied kunnen gebruiken als foerageergebied zijn haas, egel, mol, woelrat, en bosmuis. Er zijn geen sporen gevonden die duiden op een vaste- rust- en/of verblijfplaats van deze dieren. De bomen langs de Grietmanswijk bevatten geen holten die als potentiële verblijfplaats voor vleermuizen kunnen dienen. De bomenrij vormt wel een potentiële vliegroute voor deze soortgroep.

4.5 Amfibieën, vissen en reptielen

Het plangebied vormt geen geschikt biotoop voor zwaardere beschermde (tabel 2 en 3) amfibieën en reptielen. Uit de directe omgeving, met name het Fochteloërveen zijn deze soorten wel bekend. Omdat het plangebied een intensief gebruikte akker betreft, is het voor deze soorten geen geschikt leefgebied. Mogelijk komen de algemeen voorkomende bruine kikker en gewone pad in het plangebied voor. Deze kunnen zich voortplanten in de watergangen langs het plangebied.

Mogelijk vormen de watergangen leefgebied van de beschermde kleine modderkruiper (De Nie, 1997).

4.6 Overige soorten

Uit het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde dagvlinders en libellen. In het Fochteloërveen leven diverse bijzondere soorten. Het plangebied vormt door het intensieve gebruik geen geschikt leefgebied voor deze soorten.

Overige beschermde soorten, zijn op basis van de gebiedskenmerken van het plangebied niet te verwachten.

5. CONCLUSIES EN ADVIES

Dit advies is gebaseerd op de verwachting over het voorkomen van beschermde soorten binnen het plangebied en de status die deze soorten hebben in de Flora- en faunawet.

Voor wat betreft de gebiedsbeschermde Natuurbeschermingswet 1998 wordt verondersteld dat de geplande ingrepen geen negatief effect zullen hebben op het Natura 2000-gebied Fochteloërveen. Daarbij wordt er vanuit gegaan dat eventuele mestilo's afgesloten zullen zijn, zodat er geen uitstoot van ammoniak plaatsvindt. Nader onderzoek in de vorm van een passende beoordeling of een verstorings- of verslechteringstoets is niet nodig, tenzij er sprake is van ammoniak uitstoot.

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie beschermingscategorieën (zie bijlage 1). Mogelijk voorkomende soorten die vallen in tabel 2 en 3 vragen om aanvullende maatregelen. Voor soorten die bescherming genieten binnen tabel 1 geldt een algehele vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen, waartoe ook de werkzaamheden in het plangebied gerekend kunnen worden.

De te verwachten soorten binnen het plangebied komen algemeen tot zeer algemeen voor in Nederland. Beschermde soorten welke waarschijnlijk in het plangebied aanwezig zijn:

- veldmuis
- ree
- vos
- haas
- egel
- mol
- woelrat
- bosmuis
- bruine kikker
- gewone pad.

Dit zijn allen soorten uit tabel 1.

Daarnaast foerageren enkele vogels in het plangebied, waaronder de kraanvogel. Mogelijk komt kievit tot broeden binnen het plangebied. Er is sprake van verboden handelingen in het kader van de Flora- en faunawet als broedende vogels worden verstoord. Verstoring van broedende vogels moet voorkomen worden door de werkzaamheden uit te voeren op het moment dat geen broedende vogels in of in de directe omgeving aanwezig zijn.

Alle vleermuizen vallen in tabel 3. In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aanwezig. De potentiële vliegroute langs de Grietmanswijk zal als gevolg van de inrichting niet aangetast worden.

Aanbevelingen

- Voor de verstoring van de te verwachten soorten (tabel 1) hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.
- Belangrijk is dat aanwezige vogels tijdens het broedseizoen niet verstoord worden. In deze periode is sprake van een vaste rust- of verblijfplaats voor vogels, namelijk de nestlocatie. In het broedseizoen mogen daarom bij aanwezige broedgevallen geen werkzaamheden worden geïnitieerd.
- Naar aanleiding van de in het veld aanwezige habitats en soorten wordt vervolgonderzoek naar beschermde flora en fauna niet nodig geacht.
- Vanuit de zorgplicht dient een ieder echter ten allen tijde rekening te houden met flora en fauna. Dit houdt in dat er met voldoende zorg moet worden omgegaan met flora en fauna welke bij de inrichting aan wordt getroffen. Hierbij kan gedacht worden aan kikkers, muizen en mollen welke bij verstoring in de gelegenheid gesteld moeten worden om te vluchten.

LITERATUUR

Bergmans, W & A. Zuiderwijk, 1986. *Atlas van de Nederlandse amfibieën en reptielen en hun bedreigingen*, KNNV Uitgeverij, Hoogwoud.

Beusekom, R. van, P. Huigen, F. Hustings, K. de Pater & J. Thissen, 2005. *Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels*. Tirion Uitgevers BV. Vogelbescherming Nederland en SOVON Vogelonderzoek Nederland.

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar, V. van, Smeenk, C. & J.B.M. Thissen, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. KNNV / Contactgroep Zoogdiereninventarisatie, Utrecht / Arnhem.

Dijkstra, A.C.J., J. de Vries, B.J. Hoentjen, 2003. *Dagvlinders in Drenthe, voorkomen en verspreiding 1990-2001*, Uitgeverij PubliQue/Vlinderwerkgroep Drenthe, Assen.

Janssen, J.A.M. en J.H.J. Schaminée, 2004. *Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn*. Utrecht: KNNV uitgeverij

Limpens, H. K, Mosterd & W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Manger, R. G. Abbingh, 2004. *Libellen in Drenthe*, Libellenwerkgroep Drenthe, Assen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *Besluit Rode Lijsten flora en fauna*.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. *De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4*. Nationaal Historisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey, Nederland, Leiden.

Nie de, H. W., 1997. *Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen*. Stichting Atlas verspreiding Nederlandse zoetwatervissen, Media Publishing Int. BV, Doetinchem.

Uchelen, van E. & J. Janse, 2006. *Hemelvaartweekend Drenthe 2006*. WARD & Stichting RAVON, Assen/Nijmegen.

Werkgroep Florakartering Drenthe, 1999. *Atlas van de Drentse Flora*. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV/ Werkgroep Florakartering Drenthe, Haarlem/Uffelte.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998 – 2000. Nederlandse Fauna 5*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.

BIJLAGE I: WETGEVING

Flora- en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurreggeving (Natura 2000). De wet vervangt de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden.

Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van de bruine rat, de zwarte rat en de huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten

- die van nature in Nederland voorkomen en
- die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden of
- mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet, ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Alle vogels in Nederland zijn gelijk beschermd, conform de Vogelrichtlijn. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waarvoor nesten of vaste- rust en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven genoemd geldt een vrijstelling, indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Natuurbeschermingswet

Nieuwe wet

Per 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 (hierna kortweg Nb-wet genoemd) in werking getreden. In deze wet is de gebiedsbescherming van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn verwerkt. Beide richtlijnen beschermen zowel planten- en diersoorten als hun leefgebieden en natuurlijke habitats. De Flora- en Faunawet regelt de soortbescherming uit beide richtlijnen, de gebiedsbescherming is nu geregeld in de Nb-wet. De natuurgebieden waarbinnen de beschermde habitats en leefgebieden liggen, worden Natura 2000-gebieden genoemd.

Naast de bescherming van de Natura 2000-gebieden regelt de Nb-wet ook de bescherming van de landelijk aangewezen Natuurmonumenten. In de Nb-wet is ook een algemene zorgplicht opgenomen. Deze houdt in dat iedereen verplicht is schade aan de waarden van Natura 2000-gebieden te voorkomen. Dat betekent dat mogelijke schade actief voorkomen, beperkt of verzacht moet worden. Voor onvermijdelijke schade is men vervolgens verplicht een vergunning aan te vragen.

De Habitattoets

Door uw werkzaamheden, project of plan kunnen verbodsbepalingen uit de Nb-wet overtreden worden. Dit kan zijn omdat het plangebied in een Natura 2000-gebied ligt. Maar ook activiteiten buiten een beschermd gebied kunnen invloed (negatief of positief) hebben op het duurzaam voortbestaan van de beschermde waarden. Dit is de zogenaamde externe werking. Als initiatiefnemer van een activiteit moet u de mogelijke effecten van uw project (laten) onderzoeken en maatregelen nemen om schade te voorkomen. Hiervoor is de Habitattoets ontwikkeld. In de volgende alinea's wordt de Habitattoets uitgelegd.

Uitkomst van de Habitattoets kan zijn dat een vergunning voor de activiteit of ingreep nodig is. Het bevoegd gezag voor het verlenen van een vergunning in het kader van de Nb-wet is in de meeste gevallen Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het gebied ligt.

Oriëntatiefase of Voortoets

Als eerste stap is een oriëntatie op de specifieke omstandigheden belangrijk. De hoofdvraag die in deze fase beantwoord moet worden is 'is er kans op een negatief effect?'. In deze fase is ook onderzoek nodig naar cumulatie van effecten door andere plannen of projecten. De uitkomsten van de oriëntatiefase bepalen welke vervolgstappen gezet moeten worden. De conclusies uit deze zogenaamde 'Voortoets' moeten met de provincie worden besproken. De volgende stappen zijn hieronder toegelicht.

Geen vergunning nodig

Een vergunning is niet nodig wanneer de activiteit de waarden met zekerheid niet aantast, of wanneer de activiteit is opgenomen in een (door LNV goedgekeurd) Natura 2000 Beheerplan of als de activiteit eerder is beoordeeld en er geen wijzigingen zijn aangebracht.

Verslechterings- en verstoringstoets

Wanneer een activiteit wel negatieve gevolgen zal (kunnen) hebben die echter zeker niet significant zijn, kan volstaan worden met de Verslechterings- en verstoringstoets. Bij deze toets wordt nagegaan of de voorgenomen activiteiten effecten hebben op de aangewezen habitats en soorten, en zo ja om welke effecten (zowel negatieve als positieve) het gaat en in welke mate deze optreden en elkaar beïnvloeden. Hierbij hoeft geen rekening te worden gehouden met cumulatieve effecten. Tevens moet ook in beeld gebracht worden welke verzachtende (mitigerende) maatregelen de initiatiefnemer neemt om negatieve gevolgen tegen te gaan. In deze situatie moet sowieso een vergunning worden aangevraagd. De provincie beoordeelt de Verstoring- en Verslechteringsstoets en verleent vervolgens wel of geen vergunning, eventueel met aanvullende voorwaarden.

Passende beoordeling

Indien er mogelijk of zeker significante effecten van de voorgenomen activiteiten op de waarden van het beschermde gebied kunnen optreden, is de zogeheten Passende beoordeling nodig. Een effect is significant als de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied (dat wil zeggen het duurzaam voortbestaan van de natuurwaarden in het Natura 2000 gebied) in gevaar komen. Hierbij moeten ook de effecten van andere plannen, projecten of handelingen worden betrokken, zodat de gezamenlijke (cumulatieve) effecten daarvan beoordeeld kunnen worden. Mogelijke negatieve effecten moeten voorkomen, of verzacht worden door gerichte maatregelen, die ook in de Passende Beoordeling beschreven moeten worden. In deze situatie moet ook sowieso een vergunning worden aangevraagd. De provincie beoordeelt de Passende Beoordeling en verleent vervolgens wel of geen vergunning, eventueel onder voorschriften of beperkingen.

En verder ...

- Vaak zijn in het kader van een handeling, project of plan ook andere ontheffingen of vergunningen nodig, zoals in het kader van de Flora- en faunawet, milieuwetten en ruimtelijke ordening. De initiatiefnemer kan schriftelijk aan het bevoegd gezag om coördinatie van besluitvorming verzoeken.
- (Staats)natuurmonumenten of delen daarvan die binnen de begrenzing van een Natura 2000-gebied vallen, vallen vanaf 1 oktober 2005 onder het beschermingsregiem van het betreffende Natura 2000-gebied. Gebieden of delen daarvan die daarbuiten vallen, zijn als Beschermd natuurmonument onder de Nb-wet beschermd. De toets voor deze gebieden is op onderdelen anders dan hierboven voor Natura 2000-gebieden is beschreven.
- Voor alle Natura 2000-gebieden moeten verplicht Natura 2000 Beheersplannen opgesteld worden. Hierin worden diverse zaken vastgelegd, zoals het bestaande en verwachte gebruik van het gebied en de wijze van instandhouding van de beschermde habitats, leefgebieden en soorten.

Voor meer informatie over de Natuurbeschermingswet 1998 of andere 'groene wetgeving' kunt u terecht op de website van het Ministerie van LNV www.minlnv.nl

BIJLAGE II: KAART EN GEBIEDENDOCUMENT
FOCHTELOERVEEN

